

VRHOVNO SODIŠČE
REPUBLIKE SLOVENIJE

SODBA

V IMENU LJUDSTVA

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je v senatu, ki so ga sestavljali vrhovni sodnici in sodniki mag. Rudi Štravs kot predsednik ter dr. Mateja Končina Peternel, Karmen Iglič Stroligo, Tomaž Pavčnik in Jan Zobec kot člani,

v pravdni zadevi tožeče stranke:

ki jo zastopa Odvetniška družba Zdolšek iz Ljubljane, zoper toženo stranko: ki ga zastopa Odvetniška družba Matoz o. p., d. o. o. iz Kopra,

zaradi plačila odškodnine,

o **reviziji tožene stranke** zoper sodbo Višjega sodišča v Celju Cp 296/2018 z dne 5. 12. 2018, v zvezi s sodbo Okrajnega sodišča v Velenju P 99/2016 z dne 25. 10. 2016,

na seji **6. februarja 2020**

RAZSODILO:

- I. Reviziji se ugodí, sodbi sodišč druge in prve stopnje se spremenita tako, da se **zavrne** tožbeni zahtevek, ki se glasi:

„Tožena stranka mora plačati tožeči stranki 6.000,00 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od 22. 3. 2016 dalje do plačila, v roku 15 dni, pod izvršbo.

Tožena stranka je dolžna tožeči stranki povrniti vse njene pravdne stroške, skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dneva izdaje sodne odločbe do plačila, v roku 15 dni, da ne bo izvršbe.“

- II. Tožeča stranka mora v 15 dneh od vročitve te sodbe povrniti toženi stranki njene stroške postopka v znesku 850,97 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega naslednjega dne po izteku roka za izpolnitev obveznosti, določenega v tej točki izreka, do plačila.

OBRAZLOŽITEV:

Dosedanji postopek

1. Tožnica je s tožbo z dne 1. 7. 2016 od sodišča zahtevala, naj razsodi, da ji je toženec dolžan plačati odškodnino v znesku 6.000,00 EUR, ker ji je z žalitvijo časti in dobrega imena preko Twitterja povzročil duševne bolečine.
2. Sodišče prve stopnje je z zamudno sodbo z dne 25. 10. 2016 tožbenemu zahtevku v pretežnem delu ugodilo. Delno je zavrnilo le zahtevek za plačilo zakonskih zamudnih obresti. Odločilo je, da gredo tožnici zakonske zamudne obresti šele od vložitve tožbe dalje in ne že od dne objave zapisa na Twitterju, kot je zahtevala. Ocenilo je, da je bila tožba tožencu pravilno vročena po fikciji na podlagi četrtega odstavka 142. člena Zakona o pravdnem postopku (ZPP) in da so izpolnjeni tudi drugi pogoji iz 318. člena ZPP za izdajo zamudne sodbe.
3. Toženec je 14. 11. 2016 predlagal vrnitev v prejšnje stanje. Njegov predlog je bil s sklepom Okrajnega sodišča v Velenju P 99/2016 z dne 22. 8. 2017 v povezavi s sklepom Višjega sodišča v Celju I Cp 516/2017 z dne 28. 3. 2018 pravnomočno zavrnjen.
4. Tako je toženec zoper zamudno sodbo sodišča prve stopnje vložil pritožbo, ki jo je sodišče druge stopnje zavrnilo in zamudno sodbo sodišča prve stopnje potrdilo. Pojasnilo je, da tožnik v pritožbi ne izpodbija ugotovitve sodišča prve stopnje, da

mu je bilo v poštnem predalčniku puščeno obvestilo o pošiljki, kjer je bilo navedeno tudi, da se v primeru, ko naslovnik nima hišnega predalčnika ali je ta neuporaben, pisanje vrne sodišču. Poudarilo je, da je za pravilnost vročitve bistveno, da je toženec prejel obvestilo o prispelem pisanju. Strinjalo se je tudi z oceno sodišča prve stopnje, da so bili izpolnjeni vsi pogoji za izdajo zamudne sodbe. Glede višine prisojene odškodnine je ocenilo, da ne odstopa od prisojenih odškodnin v primerljivih primerih, ki jih je že obravnavalo Vrhovno sodišče.

5. Na predlog toženca je Vrhovno sodišče s sklepom II DoR 52/2019 z dne 1. 4. 2019 zoper sodbo sodišča druge stopnje dopustilo revizijo glede vprašanj: Ali je v primeru, da naslovnik v roku iz 142. člena ZPP pisanja ne prevzame na pošti, tega dopustno vrniti sodišču, če ga ni mogoče pustiti v hišnem predalčniku, ker je ta premajhen (čeprav je sicer v splošnem uporaben); ali mora biti naslovnik v takšnem primeru na vrnitev konkretne pošiljke sodišču posebej opozorjen? Ali je pravilna in zakonita presoja, da je toženec z zapisom izjave „Na neki FB strani javne hiše ponujajo poceni usluge odsluženih prostitutk Evgenije C in Mojce PŠ. Eno za 30€, drugo za 35€. #ZvodnikMilan.“ protipravno posegel v tožničine osebne pravice?

Revizija

6. Na podlagi tega sklepa toženec zoper odločitev sodišča druge stopnje vlaga revizijo zaradi zmotne uporabe materialnega prava ter bistvene kršitve določb pravnega postopka. Predlaga, naj revizijsko sodišče izpodbijano sodbo spremeni tako, da tožbeni zahtevek zavrne in naloži tožnici v plačilo vse pravdne stroške, podrejeno pa, naj obe sodbi razveljavi ter vrne zadevo v ponovno sojenje sodišču prve stopnje.
7. Toženec navaja, da sodišče druge stopnje ni presojalo, ali je bil v skladu s četrtem odstavkom 142. člena ZPP pravilno obveščen, da se bo pisanje vrnilo sodišču. Meni, da je sodišče postopalo napačno, ker je štelo, da bi navedbe o tem moral podati on, saj bi moralo pravilnost vročitve tožbe preveriti po uradni dolžnosti. Navaja, da iz opombe št. 5 v obrazložitvi izpodbijane sodbe ni jasno razvidno, ali je sodišče druge stopnje preverilo pravilnost vročitve (npr. iz fotokopije ovojnice na l. št. 5 sodnega spisa je vidno, da listek iz ovojnice „Obvestilo o prispelem pismu“ sploh ni bil odtrgan). Toženec opozarja, da tudi, če bi šteli, da je pritožbeno sodišče opravilo potrebno presojo, v sodbi sodišča prve stopnje ni ugotovitev o tem, ali je bil pravilno obveščen o vrnitvi pisanja sodišču. Navaja, da je šele iz sodbe sodišča druge stopnje izvedel, da je sodišče prve stopnje za vročanje uporabilo ovojnico, ki jo je takrat določal veljavni Pravilnik o ovojnicah za vročanje po pošti v pravnem postopku, zaradi česar mu je bila odvzeta možnost obravnavanja pred sodiščem, kar predstavlja bistveno kršitev določb pravnega postopka iz 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP. Toženec opozarja, da je v

podobni zadevi, v kateri odškodninski zahtevek zoper njega uveljavlja Evgenija Carl, sodišče druge stopnje odločilo diametralno nasprotno. Meni, da je bila kršena njegova pravica do enakega obravnavanja in se pri tem sklicuje na odločbi Vrhovnega sodišča II Ips 124/2015 in III Ips 110/2016.

8. Toženec opozarja, da ni v skladu z Ustavo vročanje, pri katerem obstaja velika verjetnost, da se naslovnik s pisanjem ne bo pravočasno seznanil in ne bo mogel uresničiti pravice do izjave v postopku (U-I-279/08 in Up-520/16). Opozarja, da tudi Evropsko sodišče za varstvo človekovih pravic (ESČP) povezuje institut vročanja s konceptom poštenega postopka, ki med drugim zahteva, da je stranka seznanjena z uvedbo civilnega postopka in da ima možnost v njem sodelovati. Toženec navaja, da se glede na določbo 142. člena ZPP vsakdo lahko zanese, da mu bo sodno pisanje, če ga ne bo dvignil v 15 dneh, puščeno v hišnem nabiralniku. Opozarja, da v obravnavanem primeru ni bilo sporno, da je hišni predalčnik imel in je bil ta uporaben, sporno je bilo le to, ali je bil glede na velikost pošiljke dovolj velik. V takšnih primerih pa glede na zakonska določila ni predpisano, da se pisanje vrne sodišču. Tako ni bil poučen o možnosti, da se bo pisanje, če je za hišni predalčnik preveliko, vrnilo sodišču. Navaja, da iz prakse ESČP izhaja, da mora biti stranka obveščena o procesnih dejanjih sodišča in ne zadostuje, da bi do teh informacij imela dostop, če bi po njih poizvedovala (prim. z zadevo *Frette proti Franciji*). Toženec meni, da je pritožbeno sodišče kršilo 142. člen ZPP in v nasprotju z ustavnim načelom sorazmernosti poseglo v njegovo pravico do izjave iz 22. člena Ustave.
9. Glede odločitve o utemeljenosti tožbenega zahtevka toženec opozarja, da je v primeru kolizije med pravico do varstva časti in dobrega imena ter svobodo izražanja lahko izključena protipravnost tudi zelo ostrih, surovih in brezobzirnih izjav, ki pa jih bralec oziroma poslušalec še vedno razume kot kritiko ravnanja in stališča, ne pa kot napad na osebnost, njeno sramotitev, ponižanje, prezir, zasmehovanje. Toženec navaja, da mora sodišče pri izdaji zamudne sodbe preizkusiti, ali dejstva, na katera tožnik opira tožbeni zahtevek, niso v nasprotju z dokazi, ki jih je predložil sam tožnik, ali z dejstvi, ki so splošno znana (318. člen ZPP). Opozarja, da tožbi priloženi dokazi negirajo ugotovitev sodišča druge stopnje, da je povprečni bralec sporni zapis razumel v dobesednem pomenu. Meni, da priloženi dokazi izkazujejo, da je povprečni bralec sporni zapis razumel kot odziv oziroma razpravo o novinarskem delu in novinarskem poročanju na nacionalni, javni televiziji. Meni, da je drugačen zaključek sodišča druge stopnje v nasprotju s tistim, kar izhaja iz tožbenih navedb in priloženih dokazov in gre za absolutno bistveno kršitev iz 15. točke drugega odstavka 339. člena ZPP. Opozarja, da je pritožbeno sodišče ob upoštevanju navedb v tožbi, da se je toženec odzval na poročanje novinarke javne televizije o „vidnih članih SDS“ ter da je

tožnica odgovorna urednica in novinarka javne televizije in sporni zapis ni mišljen dobesedno ampak provokativno, neutemeljeno opustilo presojo, ali so v konkretnem primeru podane okoliščine iz tretjega odstavka 158. člena KZ-1, ki izključujejo protipravnost ravnanja.

Odgovor na revizijo

10. Sodišče je revizijo vročilo tožnici, ki je nanjo odgovorila. Meni, da je pravno pravilno stališče sodišča druge stopnje, da to, ali je bilo sodno pisanje po preteku petnajstdnevnega roka puščeno v hišnem predalčniku in razlogi, zakaj je bilo puščeno, niso pravno pomembni za pravilnost vročitve s fikcijo, saj zakon nastopa vročitve v ničemer ne veže na to, ali in kdaj je vročevalec pisanje pustil v hišnem predalčniku. Pisanje namreč vročevalec v predalčniku pusti šele po preteku petnajstdnevnega roka, ko se vročitev šteje za opravljeno, zato vložitev pisanja v hišni predalčnik na fikcijo vročitve, ki je nastopila že pred tem, ne more vplivati. Tožnica se pri tem sklicuje na odločbe višjega sodišča, Komentar ZPP in načelno pravno mnenje Vrhovnega sodišča iz leta 2015. Opozarja, da je tudi Ustavno sodišče zavzelo stališče, da so izjeme od osebne vročanja dopustne dokler nadomestni načini vročanja, med katere spada tudi vročanje s fikcijo vročitve, temeljijo na realnem pričakovanju, da se bo naslovnik s sodnim pisanjem pravočasno seznanil (odločba Ustavnega sodišča št. U-I-29/08). Navaja, da je tudi ESČP zavzelo stališče, da mora sodišče izkazati, da se je razumno potrudilo, da bi stranko ustrezno obvestilo o procesnih dejanjih (zadeve *Kolegovy proti Rusiji*, *Fridman proti Litvi*, *Frette proti Franciji*, *Perihan and Mezopotama Basin Yayin A. Ş. proti Turčiji*, *Babunidze proti Rusiji*). Opozarja tudi na odločbo Vrhovnega sodišča II Ips 95/2016, v kateri je to zapisalo, da izjemna dopustitev fikcije vročitve temelji na izhodišču, da naslovnik pisanja ni dvignil po svoji krivdi, ko mu torej lahko očitamo nedobroverno ali nevestno ravnanje (ni poskrbel zato, da bi se s pisanjem dejansko seznanil, čeprav bi to lahko storil). Tožnica poudarja, da je toženec v tem postopku imel možnost, da se ob vestnem in primerno skrbnem ravnanju pravočasno seznanil s tožbo. Opozarja, da iz ugotovitev sodišča izhaja, da je bil predalčnik premajhen, da bi bilo mogoče vanj brez poškodovanja vložiti kuverto dimenzije A4, iz namena določbe 142. člena ZPP pa izhaja, da je neuporaben tudi premajhen predalčnik.
11. Tožnica opozarja, da so neutemeljene tudi navedbe toženca, da prvostopenjska sodba glede tega nima potrebnih ugotovitev. Navaja, da je z vročilnice odtrgano obvestilo o prispelem pismu (za primer osebne vročitve), kar dodatno dokazuje, da je bil toženec o prispelem pismu obveščen. Vročilnica je javna listina, ki vzpostavlja domnevo resničnosti tistega, kar potrjuje, torej, da je bila vročitev pravilno opravljena. Tožnica opozarja, da je sodišče prve stopnje v 10. točki

obrazložitev povzelo vsebino vročilnice in da dodatni razlogi glede tega niso bili potrebni. Navaja da mora sodišče druge stopnje sicer res po uradni dolžnosti preveriti, ali je bila tožba pravilno vročena, ni pa dolžno po uradni dolžnosti preverjati resničnosti domneve, ki jo vzpostavlja pravilno izpolnjena vročilnica.

12. Tožnica navaja, da je bil žaljivi zapis toženca na Twitterju res odziv na prispevek novinarko Evgenije Carl z naslovom „Razraščanje sovraštva“ v oddaji Dnevnik z dne 21. 3. 2016, v katerem je poročala, da so se med člani facebook skupine Legija smrti znašli tudi vidni člani stranke SDS, katere predsednik je toženec. Opozarja pa, da to še ne izključuje njegove protipravnosti. Navaja, da se je toženec namesto z vsebinsko kritiko odzval z grobimi žalitvami in blatenjem novinarko in tožnice kot urednice dnevno informativnih oddaj (ad personam). Opozarja, da sporni zapis ni bil objavljen v okviru opravljanja politične dejavnosti v smislu tretjega odstavka 158. člena KZ-1, niti ni zapisa mogoče razumeti kot obrambe stranke pred očitki iz televizijskega prispevka. Ne predstavlja nikakršnega prispevka k politični razpravi ali siceršnji razpravi o zadevah javnega pomena. Opozarja, da je izključitev protipravnosti v tretjem odstavku 158. člena KZ-1 predvidena le v primeru, če se iz načina izražanja ali iz drugih okoliščin vidi, da razžalitev ni bila storjena z namenom zaničevanja. Poudarja, da pa je glede na uporabljene izraze tak namen podan in opozarja na primerljivo zadevo ESČP *Tammer proti Estoniji*. Tožnica opozarja tudi, da je vsa dejstva glede vsebine in namena toženčevega zapisa navedla v tožbi. Poudarja, da pri ugotavljanju obstoja razlogov za izključitev protipravnosti iz tretjega odstavka 158. člena KZ-1 ne gre za pravno presojo, ampak za ugotavljanje dejanskega stanja. Ta dejstva bi moral zatrjevati toženec, ki pa na tožbo ni odgovoril. Tako tožnica meni, da sta sodišči svojo odločitev pravilno oprli na v tožbi navedena dejstva. Tožnica tako predlaga, naj revizijsko sodišče revizijo zavrne in tožencu naloži plačilo njenih revizijskih stroškov z zakonskimi zamudnimi obrestmi.
13. Revizija je utemeljena.

O prvem dopuščenem vprašanju

14. Tožba spada med sodna pisanja, za katera se po 142. členu ZPP zahteva osebna vročitev. Vendar je tudi v tem primeru mogoče tožbo vročiti po pravilih o fiktivni vročitvi. ZPP v tretjem in četrtem odstavku 142. člena določa: „Če vročitev po 140. členu tega zakona ni možna, se osebna vročitev fizični osebi opravi tako, da vročevalec pisanje izroči sodišču, ki je vročitev odredilo, če gre za vročitev po pošti, pa pošti v kraju njegovega stanovanja, v hišnem ali izpostavljenem predalčniku oziroma na vratih stanovanja pa pusti obvestilo, v katerem je navedeno, kje je pisanje, in rok 15 dni, v katerem mora naslovnik pisanje dvigniti. Na obvestilu in na pisanju, ki bi ga moral vročiti, vročevalec navede vzrok za takšno ravnanje in dan, ko je obvestilo pustil naslovniku, ter se podpiše. Vročitev

po prejšnjem odstavku se šteje za opravljeno z dnem, ko naslovnik pisanje dvigne. Namesto naslovnika lahko pisanje dvigne oseba, ki jo je naslovnik na pošti pooblastil kot pooblaščenca za dvig pisanj, če je pooblastilo deponirano na pošti in se ta oseba na pošti identificira z osebnim dokumentom s fotografijo. Ta oseba na vročilnici poleg svojega podpisa pripiše besedi »po pooblastilu«. Če naslovnik pisanja ne dvigne v 15 dneh, se šteje, da je bila vročitev opravljena s potekom tega roka, na kar je treba naslovnika v obvestilu iz prejšnjega odstavka opozoriti. Po preteku tega roka vročevalec pusti pisanje iz prejšnjega odstavka v hišnem oziroma izpostavljenem predalčniku naslovnika. Če naslovnik nima predalčnika ali je ta neuporaben, se pisanje vrne sodišču, na kar je treba naslovnika v obvestilu iz prejšnjega odstavka opozoriti.“

15. Toženec v reviziji navaja, da ne sodišče prve stopnje, ne sodišče druge stopnje nista preverjali, ali je bil pravilno obveščen o tem, da mu sodnega pisanja ni bilo mogoče pustiti v predalčniku in da je bilo zato vrnjeno sodišču. Za odločitev o utemeljenosti navedenega očitka je pomembno, da toženec v pritožbi ni trdil, da ni prejel ustreznih obvestil, trdil je le, da predalčnik ni bil premajhen. Zato sodišče druge stopnje pravilnosti postopanja sodišča prve stopnje s tega vidika ni preverjalo. Pritožbeno sodišče namreč po uradni dolžnosti pazi le na tiste bistvene kršitve določb pravnega postopka, ki so izrecno navedene v drugem odstavku 350. člena ZPP, te pa ni med njimi. Toženec oziroma njegov pooblaščenec, ki je odvetnik, navajanje te novote v reviziji opravičuje s tem, da je šele iz sodbe sodišča druge stopnje izvedel, da se za vročanje uporabljajo ovojnice, kakršne določa Pravilnik o ovojnicah za vročanje po pošti v pravnem postopku. Gre za neopravičljivo pravno zmoto, ki ne more predstavljati utemeljenega razloga za sicer nedovoljeno „preskakovanje pravnih sredstev.“
16. Podpisana vročilnica je javna listina, ki dokazuje resničnost njene vsebine (224. člen ZPP). Gre za zakonsko domnevo, ki jo stranka sicer lahko izpodbije, a le z določno in z dokazi podprto trditvijo o razlogih za njeno neverodostojnost. Sodišče prve stopnje je v 10. točki obrazložitve povzelo, kako je potekalo vročanje in v 11. točki obrazložitve ocenilo, da je bila vročitev pravilna. Toženec je v pritožbi navedel le, da ni bila pravilna ugotovitev vročevalca o neuporabnosti njegovega hišnega predalčnika. Predlagal je, naj sodišče druge stopnje tudi z ogledom preveri, ali vanj res ni bilo mogoče vložiti sodnega pisanja. V pritožbi ni navajal, da obvestila iz tretjega in četrtega odstavka 142. člena ZPP ni dobil, niti da obvestilo ni bilo pravilno oblikovano.¹ Ob tako zamejenih pritožbenih navedbah in ovojnicah z vročilnico v spisu (kjer je odtrgano obvestilo za primer osebne vročitve, ki vsebuje obvestila iz tretjega in četrtega odstavka 142. člena ZPP) je sodišče druge stopnje pravilno štelo, da je nesporno, da je vročanje

¹ Ker je odločitev sodišča zelo odvisna od pritožbenih navedb, lahko v sicer zelo podobni zadevi sodišče druge stopnje odloči drugače. Morebitna drugačna odločitev sodišča druge stopnje v zadevi tožnice Evgenije Carl zato ne more biti pravno pomembna pri odločanju o reviziji v obravnavani zadevi.

potekalo z vročilnico v skladu s Pravilnikom o ovojnici za vročanje po pošti v pravnem postopku in da je bilo tožencu v predalčniku puščeno obvestilo z opozorili iz tretjega in četrtega odstavka 142. člena ZPP. Ob takšnih ugotovitvah pa je pravilna tudi nadaljnja ocena sodišča druge stopnje, da z vročitvijo po pravilih o fiktivni vročitvi ni bilo poseženo v toženčevo pravico do izjave v postopku.

17. Pravna ureditev osebnega vračanja v 142. členu ZPP namreč varuje pravico toženca do izjave v postopku na eni strani in pravico tožnika do sodnega varstva in do sojenja brez nepotrebne odlašanja na drugi strani. Vrhovno sodišče je že v odločbi II Ips 95/2016 pojasnilo, da je pravica do izjave v postopku eden od pomembnejših elementov pravice do enakega varstva pravic (22. člen Ustave) in da je bistven predpogoj za uresničevanje te pravice vročanje. Z vročitvijo tožbe toženi stranki nastopi litispendenca in pravilna vročitev tožbe je (ob izpolnjenih drugih predpostavkah) tudi pogoj za izdajo zamudne sodbe. Namen vročanja je omogočiti in zagotoviti, da bo udeleženec postopka seznanjen s procesnimi dejanji nasprotne stranke in sodišča in da bo temu primerno lahko pripravil svojo obrambo. Ta namen pa lahko vročitev doseže le, če je dejansko zagotovljeno, da bo sodno pisanje prispelo do naslovnika. Pomembna pa je tudi pravica tožeče stranke do sodnega varstva in do sojenja brez nepotrebne odlašanja, kar upravičuje razne oblike nadomestne vročitve in fikcije vročitve (tako tudi Ustavno sodišče v odločbi št. U-I-279/08).
18. Iz prakse ESČP, ki ji sledita tudi Ustavno in Vrhovno sodišče, je pri presoji, ali je bila vročitev pravilno opravljena, treba oceniti, ali so pristojni organi izkazali zadostno skrbnost pri obveščanju naslovnika o postopku in je zato mogoče šteti, da se se je naslovnik s svojim ravnanjem sam odrekel pravici, da nastopi pred sodiščem.² Pri tej oceni so vselej pomembne okoliščine posameznega primera. Tako je v obravnavani zadevi pomembno, da je bilo tožencu sodno pisanje vročano na naslovu njegovega dejanskega prebivališča, da je bil pravočasno seznanjen z zamudno sodbo in je lahko vložil pritožbo, v kateri je imel možnost uveljavljati, da obvestila ni prejel, pa tega ni izkoristil. Tako je bilo pravnomočno ugotovljeno, da je bil toženec obveščen, da je bilo pisanje vrnjeno sodišču zato, ker je vročevalc ocenil, da je predalčnik neuporaben. Z vidika varovanja pravice do izjave pa ni pomembno, ali je bila ocena vročevalca pravilna.³ Bistvenega pomena je, da je bil toženec obveščen o sodnem pisanju in o tem, kje se nahaja,

2 Glej sodbi ESČP *Aždajič proti Sloveniji* (št. 71872/12) z dne 8. 10. 2015, točka 53 in *Dilipak in Karakaya proti Turčiji* (št. 7942/05 in 24838/05) z dne 15. 9. 2015, točka 80.

3 Sodišče druge stopnje je to oceno potrdilo na podlagi ugotovljenih dimenzij reže predalčnika in velikosti sodne pošiljke, dodatnih dokazov, ki jih je predlagal toženec v pritožbi pa ni izvajalo prav zato, ker je iz zgoraj navedenih razlogov ocenilo, da to dejstvo z vidika pravice do izjave toženca v postopku ni pravno pomembno.

torej je imel realno možnost, da bi se s pisanjem dejansko seznanil, pa tega ni storil. To pa pomeni, da je toženec sam ravnal nevestno in je tako pravilna ocena sodišča druge stopnje, da s postopanjem sodišča prve stopnje ni bilo poseženo v njegovo pravico do izjave v postopku.

19. Neutemeljen je tudi očitek, da so okoliščine podobne okoliščinam v zadevi ESČP *Frette proti Franciji*. Tako v zadevi *Frette proti Franciji* (št. 36515/97, z dne 26. 2. 2002) kot v podobni zadevi *Göç proti Turčiji* (št. 36590/97 z dne 11. 7. 2002) je ESČP ugotovilo kršitev pravice do izjave v postopku, ker stranka sploh ni bila obveščena o obravnavi oziroma o prispeli pisni vlogi. V obravnavanem primeru pa je bil toženec obveščen o sodni pošiljki in tudi o tem, kje se ta nahaja.
20. Odgovor na prvo dopuščeno revizijsko vprašanje se tako glasi: v primeru, da naslovnik v roku iz 142. člena ZPP pisanja ne prevzame na pošti, je tega dopustno vrniti sodišču, če ga ni mogoče pustiti v hišnem predalčniku, tudi, če je ta premajhen (čeprav je sicer v splošnem uporaben). Z vidika pravice do izjave pa zadošča, da je naslovnik na vrnitev konkretne pošiljke sodišču opozorjen s tipskim obvestilom za primer osebne vročitve v skladu s Pravilnikom o ovojnici za vročanje po pošti v pravnem postopku, v katerem je navedeno tudi, da bo pismo vrnjeno sodišču, ki je odredilo njegovo vročitev, če naslovnik predalčnika nima ali je ta neuporaben.

O drugem dopuščenem vprašanju

21. ZPP v prvem odstavku 318. člena določa, da če tožena stranka v roku iz 277. člena ZPP ne odgovori na tožbo, izda sodišče sodbo, s katero ugotovi tožbenemu zahtevku (zamudna sodba), če so izpolnjeni naslednji pogoji: 1. da je toženi stranki pravilno vročena tožba v odgovor; 2. da ne gre za zahtevek, s katerim stranke ne morejo razpolagati (tretji odstavek 3. člena ZPP); 3. da izhaja utemeljenost tožbenega zahtevka iz dejstev, ki so navedena v tožbi; 4. da dejstva, na katera se opira tožbeni zahtevek, niso v nasprotju z dokazi, ki jih je predložil sam tožnik, ali z dejstvi, ki so splošno znana.
22. Ureditev zamudne sodbe temelji na sistemu pozitivne (afirmativne) litiskontestacije. Vzpostavlja se domneva, da toženec, ki na tožbo ne odgovori, priznava tožnikove trditve, na katere ta opira svoj tožbeni zahtevek. To pa ne velja glede tožnikove pravne kvalifikacije. Sodišče mora tudi pri zamudni sodbi presoditi, ali iz tožnikovih trditev izhaja utemeljenost tožbenega zahtevka (ali je tožba sklepčna).
23. Tožnica je v tožbi navedla naslednja pravno upoštevana dejstva:

- da je toženec dne 21. 3. 2016 na Twitterju objavil zapis „Na neki FB strani javne hiše ponujajo poceni usluge odsluženih prostitutk Evgenije C in Mojce PŠ. Eno za 30 Eur, drugo za 35 eur. #ZvodnikMilan.“;
  - da se zapis nanaša na novinarko RTV Slovenija in TV Koper Evgenijo Carl in na tožnico, ki je urednica dnevno informativnih oddaj RTV Slovenija;
  - da je zapis toženca odziv na prispevek novinarke Evgenije Carl v oddaji dnevnik z dne 21. 3. 2016, v katerem je poročala, da so se med člani Facebook skupine Legija smrti znašli tudi vidni člani stranke SDS, katere predsednik je toženec;
  - da je Twitter profil toženca v celoti javen, kar pomeni, da so objave na njegovem profilu prosto dostopne vsem uporabnikom svetovnega spleta, toženec pa ima 39.600 sledilcev;
  - da so vsi, ki so se na „*tweet*“ odzvali, v zapisu prepoznali tožnico in novinarko Evgenijo Carl;
  - da gre za izjavo, ki je tožnico močno psihično pretresla.
24. Temeljni ugovor toženca v reviziji je, da sta sodišči prve in druge stopnje napačno ocenili, da je z izvrševanjem svobode izražanja (39. člen Ustave) nedopustno posegel v tožničino pravico do časti in dobrega imena, ki je v Ustavi varovana v okviru pravice do osebnega dostojanstva (34. člen) in pravic zasebnosti in osebnostnih pravic (35. člen).
25. Neutemeljen je toženčev očitek, da je sodišče druge stopnje opustilo presojo, ali so v konkretnem primeru podane okoliščine iz tretjega odstavka 158. člena KZ-1 (razžalitev), ki izključujejo protipravnost ravnanja. Vrhovno sodišče je v eni zadnjih zadev II Ips 170/2017, v kateri je obravnavalo kolizijo med svobodo izražanja in pravico do časti in dobrega imena, pojasnilo, da je presežena praksa, po kateri se je kolizija med svobodo izražanja in pravico do časti in dobrega imena reševala z navezavo na kazenskopravni opredelitvi kaznivih dejanj razžalitve in žaljive obdolžitve. Namesto kriterijev iz kazenskega prava, je sodna praksa prevzela stališča, ki jih je za razreševanje kolizije med temeljnimi človekovimi pravicami, po vzoru ESČP, izoblikovalo Ustavno sodišče. Sodišče mora tako ob ustavnopravnih izhodiščih glede na okoliščine konkretnega primera človekovima

pravica, ki sta v koliziji, pripisati ustrezno težo in odločiti kateri od njiju je treba dati prednost.⁴ To sta sodišči prve in druge stopnje storili, pravilnost njune odločitve pa je treba preizkusiti v okviru ugovora zmotne uporabe materialnega prava.

O svobodi (političnega) izražanja

26. Svoboda izražanja, ki je varovana v 39. členu Ustave in 10. členu Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju EKČP) ima v sistemu ustavnih pravic poseben položaj, ker zagotavlja javno razpravo o družbeno pomembnih temah, to pa je bistveno za učinkovito delovanje demokracije. Čeprav je tudi to pravico mogoče omejiti, pa je treba pri presoji o utemeljenosti omejitve, vselej upoštevati ta njen poseben pomen.⁵ Znotraj svobode izražanja - glede na posebne položaje ali oblike izražanja - razlikujemo več samostojnih oblik svobode izražanja, ki vsaka zase glede na svoje posebnosti uživa različno varstvo.
27. Tako po praksi ESČP posebno varstvo uživa politično izražanje. Kdaj gre za politično izražanje, je odvisno tako od osebe, ki se izjavlja kot od vsebine objavljenega sporočila. O političnem izražanju praviloma govorimo vselej, ko gre za razpravo o pomembnih družbenih temah.⁶ Vendar tudi različne oblike političnega izražanja uživajo različno varstvo. Po ustaljeni praksi ESČP je v okviru političnega izražanja med najpomembnejšimi politično izražanje članov nacionalnih in regionalnih parlamentov, še posebej opozicijskih poslancev (politični govor *par excellence*),⁷ pri čemer ni nujno, da gre za izražanje v prostorih parlamenta. Tisto, kar šteje, je oseba, ki se izraža, in tema njenega izražanja.⁸ Vsakršni posegi v to svoboščino morajo biti zato podvrženi najstrožji presoji.⁹ Sicer pa se po praksi ESČP za politično izražanje štejejo na primer tudi

4 Nasprotje med pravicama se uskladi z metodo razlage, ki jo teorija pozna tudi kot praktično konkordanco. Več J. Zobec, *Praktična konkordanca v ustavosodni presoji*, Pravosodni biiten, št. 2/2011, str. 13 in nasl.

5 Peter van Dijk in ostali, *Theory and Practice of the European convention on Human Rights*, 5. izdaja, Intersentia, Cambridge-Antwerp-Portland, 2018, str. 767.

6 *European Court of Human Rights, Research and library division, Article 10, Expression and advertising of political positions through the media/internet in the context of elections/referendums*, str. 6.

7 Zadeva ESČP *Makraduli proti bivši jugoslovanski republiki Makedoniji* (št. 64659/11 in 24133/13) z dne 19. 7. 2018, točki 61 in 66 ter *Karacsony in ostali proti Madžarski* (št. 42461/13 and 44357/13) z dne 17. 5. 2016, točka 137.

8 Sodišče Evropske unije je v zadevi *Patriciello* (C-163/10) z dne 6. 9. 2011, ko je presojalo vprašanje imunitete poslanca evropskega parlamenta, posebej poudarilo, da ni pomembno, kje so bile sporne poslančeve besede izrečene, temveč je bistvena narava in vsebina izrečenega (točka 30 omenjene sodbe).

9 Gl. npr. sodbo v zadevi *Makraduli zoper Bivšo jugoslovansko republiko Makedonijo* (št. 64659/11) z dne 19. 7. 2018, kjer je sodišče posebej poudarilo, da morajo biti za tako izražanje, če gre za člana parlamenta in hkrati vodjo opozicije, podani zelo močni razlogi za omejevanje (točka 66). Enako v sodbi v zadevi *Castells zoper Španijo* z dne 23. 4. 1992, št. 11798/85, kjer je pojasnjeno, da izvoljeni predstavnik ljudstva predstavlja svoje volivce, usmerja pozornost na njihove probleme in skrbi ter brani njihove interese (točka 42).

televizijski oglasi za zaščito živali ali prikaz simbola, povezanega z določenim političnim gibanjem. Navedbe v tožbi, da je šlo pri spornem sporočilu za odziv na oddajo na javni televiziji, ki je obravnavala eno od pomembnih družbenih vprašanj, po oceni Vrhovnega sodišča zadošča za oceno, da je šlo za politično izražanje in to politično izražanje poslanca Državnega zbora, vodje opozicije o pomembni politični temi, namreč o (ne)pristranskosti uredniške politike dnevno informativnega programa javne radiotelevizije.

O posebnostih izražanja preko družbenih omrežij

28. Pri reševanju kolizije med svobodo izražanja in pravico do časti in dobrega imena je pomembno tudi, kakšen je bil način izražanja.¹⁰ V obravnavanem primeru je šlo za objavo preko Twitterja. Twitter je spletno družbeno omrežje in mikroblogna storitev, ki svojim uporabnikom omogoča, da med seboj izmenjujejo kratka sporočila, dolga do 280 znakov. Takšnim sporočilom rečejo »tweets«, slovensko „čivki“.
29. Družbena omrežja imajo zaradi dostopnosti in zmožnosti shranjevanja in prenašanja velike količine podatkov preko geografskih meja vedno večjo vlogo pri omogočanju lažjega dostopa javnosti do informacij in tudi njihovem učinkovitem razširjanju.¹¹ Kadar pa se z objavo preko interneta poseže v pravice posameznika, so prav zaradi navedenih značilnosti in tudi zato, ker jo je težko povsem odstraniti z medmrežja, lahko posledice kršitve bistveno hujše.¹²
30. Twitter je družbeno omrežje, kjer se je v več kot desetletju njegovega obstoja oblikovala specifična subkultura izražanja in komuniciranja. Za objave na tem omrežju je značilno, da gre praviloma za ekspresivne, zelo kratke, hitre, tudi pikre, zajedljive, nemalokrat prostaške odzive, napisane v pogovornem stilu, brez poglobljenega razmisleka. Uporabniki Twitterja zapis besedila pogosto krajšajo, kar pa ni pogojeno le s pomanjkanjem prostora, ampak ima tudi družbeno in čustveno razsežnost, s katero se izraža osebna identiteta in izkazuje pripadnost neki družbeni skupini, pa tudi ustvarja spontano, lahko tudi vznemirjajočo komunikacijo.¹³ To pomeni, da povprečni uporabnik Twitterja „čivke“ bere hitro, jih ne preučuje ter jih razume v kontekstu, ki je specifičen za to družbeno omrežje. Na tak, hipen in ekspresiven način sporočila tudi nastajajo. Pri presoji o protipravnosti sporne objave na Twitterju tako ni pravilen jezikovno-analitičen

10 Glej na primer 18. in 21. točko odločbe Ustavnega sodišča št. Up-614/15 z dne 21. 5. 2018.

11 Iz sodbe ESČP *Cengiz proti Turčiji* (št. 48226/10) z dne 1. 12. 2015, točki 49 in 52.

12 P. van Dijk in ostali, nav. delo, str. 771 in 775 in *ECHM, Article 10*, nav. delo, str. 16.

13 T. Goli, E. Osrajnik, D. Fišer, Analiza krajšanja slovenskih sporočil na družbenem omrežju Twitter, http://www.sdjt.si/wp/wp-content/uploads/2016/09/JTDH-2016_Goli-et-al_Analiza-krajšanja-slovenskih-sporocil.pdf

pristop ampak je treba izhajati iz tega, kakšen je bil hipni učinek objave na povprečnega uporabnika oziroma sledilca.¹⁴ Pri omejevanju izražanja v tovrstnem komunikacijskem okolju je treba zaradi doktrine zastraševalnega učinka (*chilling effect*) hkrati upoštevati način nastajanja sporočil.

O kontekstu sporne objave

31. Uveljavljeno je stališče da so s svobodo izražanja varovane tudi trditve in mnenja, ki žalijo, šokirajo ali vznemirjajo, če so del razprave o vprašanju, ki je v javnem interesu. Tudi politične izjave so tako lahko satirične, ironične in zajedljive. Če pa se izkaže, da avtorju sporočila ni šlo za vplivanje na razpravo v zadevah javnega pomena, temveč zgolj za žalitev in zaničevanje, potem tudi pri satiričnih političnih izjavah protipravnost ni izključena.¹⁵
32. Za oceno o protipravnosti objave pa ne zadošča, da je ta žaljiva in da je naslovnika hudo prizadela, ampak je treba vselej oceniti, kakšno vsebinsko sporočilo je govorec z žaljivo objavo hotel posredovati ter kakšen je bil družbeni in politični kontekst objave.¹⁶ Pravice do svobode izražanja tudi ni dopustno omejiti zgolj zato, ker bi se toženec lahko odzval na drugačen, manj žaljiv način.¹⁷ Hkrati je treba upoštevati družbeni položaj s sporočilom prizadete osebe. Od oseb javnega življenja ter od oseb s pomembno družbeno močjo in vplivom se pričakuje višji tolerančni prag, kot od drugih, na javno življenje manj vplivnih posameznikov.
33. Tožnica ima prav, ko v odgovoru na revizijo opozarja, da sporni zapis ne vsebuje nobenih navedb oziroma zanikanja ali dopolnjevanja dejstev, ki so bila predstavljena v televizijskem prispevku. Zato meni, da ni šlo za vsebinsko kritiko (*ad rem*), kar kaže na toženčev žaljivi namen.
34. Po oceni Vrhovnega sodišča zato, ker gre za objavo na Twitterju, zgolj to, da je

14 Tako stališče je bilo zavzeto v sodbah Vrhovnega sodišča Združenega kraljestva, *Stocker v Stocker* z dne 3. 4. 2019, *Hillary Term (2019) UKSC 17 On appeal from: (2018) EWCA civ 170*, točka 43 in Višjega sodišča, *Queen's bench division, Case No: HQ15D05286, Royal Courts of Justice Strand, London, WC2A2LL* z dne 10.3.2017, *Jack Monroe proti Katie Hopkins*, točka 36 in 43. V prvi zadevi je šlo za objavo bivše žene na Facebooku, da jo je bivši mož hotel zadaviti, v drugi pa za žaljivi odziv ene blogerke na Tweeterju na „čivk“, ki ga je pomotoma pripisala drugi blogerki v zvezi z zagovarjanjem skrunitve spomenikov med javnimi protesti.

15 ESČP je že večkrat poudarilo, da 10. člen EKČP varuje tako vsebino kot obliko izražanja, zato je celo žaljiv jezik, ki ne sodi v okvir varovanja svobode izražanja, kadar so žalitve njegov edini namen, lahko deležen varovanja po 10. členu, če se uporablja zgolj v slogovne namene. Povzeto iz 45. točke sodbe ESČP v zadevi *Mladina d. d. Ljubljana proti Sloveniji* (št. 20981/10) z dne 17. 4. 2014.

16 Glej 52. in 64. točko obrazložitve ESČP v zadevi *Grebneva in Alisimchik proti Rusiji* (št. 8918/05) z dne 22. 11. 2016. V tej zadevi je ruski tednik ob volitvah v parlament objavljala satirične prispevke z likom iz risank, ki potuje po Rusiji in spremlja volitve. Tako opravi tudi intervju z direktorico lokalne agencije ki ponuja spremljevalke, katere priimek je podoben priimku kandidata, okrožnega tožilca. Ob intervjuju je bila objavljena slika z žensko ovito v bankovce in obrazom okrožnega tožilca. ESČP je ocenilo, da je šlo za satirično kritiko njegovega strokovnega dela in da rusko sodišče ob obsodbi zaradi razžalitve sploh ni opravilo tehtanja ampak je le sledilo navedbam tožilca o prizadetosti zaradi žaljive primerjave s prostitutko.

17 Glej 21. točko odločbe Ustavnega sodišča št. Up-614/15 z dne 21. 5. 2018.

toženec objavil le satirično, sarkastično ter za tožnico osebno žaljivo prispodobo, verbalno karikaturu, in ne tudi obsežnejšega vsebinskega odziva na televizijsko oddajo, ne zadošča za oceno, da je bil njegov namen zaničevanje in razvrednotenje tožnice. Iz navedb tožnice v tožbi izhaja, da so vsi, ki so se odzvali na toženčevo objavo, v zapisu prepoznali tožnico in novinarko Evgenijo Carl. Po oceni Vrhovnega sodišča je zato povprečen toženčev sledilec razumel, da se je zapis „Na neki FB strani javne hiše ponujajo poceni usluge odsluženih prostitutk Evgenije C in Mojce PŠ. Eno za 30 Eur, drugo za 35 eur. #ZvodnikMilan.“ nanašal na delo, ki ga je tožnica opravljala na nacionalni radioteleviziji in ne na njeno zasebno življenje. Zato ni pravilno izhodišče sodišča druge stopnje, da bi lahko sledilci sporno izjavo razumeli dobesedno. Prispodobe vselej dopuščajo odprto, večpomensko razumevanje. Ustavno sodišče je v zadevi Up-614/15 posebej poudarilo, da je opredeljevanje pomena sporne izjave s stališča prestrogih meril nezdržljivo s svobodo izražanja.¹⁸ Vrhovno sodišče tako ocenjuje, da je povprečni sledilec toženca njegov „čivk“ razumel kot očitek tožnici, da je pri delu urednice dnevno-informativnega programa javne RTV pristranska. Izražanje takšnega stališča – naj bo točno ali ne – z vidika svobode izražanja ne sme biti problematično. Tako sporočilo namreč sodi v kategorijo visoko varovanega političnega izjavljanja.

35. Ocena sodišča prve in druge stopnje, da je zaradi uporabljene prispodobe sporna objava zelo žaljiva, je sprejemljiva le, če je vzeta iz konteksta in razumljena dobesedno. Sodišči sta sicer utemeljeno verjeli tožnici, da jo je toženec z verbalno karikaturu prizadel. Kot rečeno pa to ne zadošča za oceno o protipravnosti objave. Politična žalitev se pogosto razširi na osebno področje, vendar so po stališču ESČP takšna tveganja nujna za svobodno razpravljanje o idejah, ki pomenijo zagotovilo demokratične družbe.¹⁹ Šlo je torej za poseg v njeno osebno sfero, drugo vprašanje pa je, ali je tak poseg protipraven, ali pa bi, nasprotno, njegovo omejevanje še nesorazmerno huje poseglo v svobodo izražanja : ne le toženca, marveč v svobodo izražanja nasploh.
36. Tožnica v tožbi utemeljeno opozarja, da toženec ni slehernik, ampak znan politik, predsednik največje opozicijske stranke in mnenjski voditelj, ki ima 39.600 sledilcev. Njegove objave so deležne bistveno večje pozornosti kot objave povprečnega uporabnika Twitterja in predmet bolj poglobljenih analiz s strani sledilcev, političnih analitikov pa tudi drugih medijev. Zato jih je treba obravnavati drugače kot nepremišljene, hipne in pogosto vulgarne odzive anonimnih

18 Točki 22 in 23 obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. Up-614/15 z dne 21. 5. 2018.

19 Glej 46. točko obrazložitve ESČP v zadevi *Mladina d. d. Ljubljana proti Sloveniji* (št. 20981/10) z dne 17. 4. 2014.

posameznikov preko interneta, ki imajo zamejen domet.²⁰ Po drugi strani je treba v tej zvezi ponovno izpostaviti pomen političnega izražanja, še posebej, ko gre za izražanje poslanca Državnega zbora in vodje opozicije o aktualni politični temi in v kontekstu tako specifičnega družbenega omrežja, kot je Twitter.

O nevarnosti zastraševalnega učinka

37. Odškodninska odgovornost je ena od pravnih odgovornosti, katerim so lahko podvrženi nosilci javnih funkcij.²¹ Odločitvi sodišča, da je bila izjava protipravna in da obstajajo tudi ostale predpostavke odškodninske odgovornosti, sledi plačilo odškodnine kot denarnega nadomestila za povzročeno nepremoženjsko škodo. Poleg izravnalne funkcije pa ima odškodninsko pravo tudi preventivno funkcijo, ker z grožnjo plačila odškodnine odvrača od določenega ravnanja. Če je sodišče pri presoji protipravnosti pri uresničevanju svobode izražanja prestrogo, lahko posameznike zaradi strahu pred sankcijo odvrača tudi od ustavno še sprejemljivega izražanja in deluje samoomejitveno. To pa je, ko gre za svobodo izražanja, škodljivo za razvoj demokratične družbe in pluralizma. Prav to nehoteno razsežnost zastraševalnega učinka (*chilling effect*) mora tudi imeti pred očmi sodišče, ko razsoja v primeru konflikta med svobodo izražanja in drugimi ustavnimi pravicami.²² Ko gre za izražanje prek družbenih omrežij, kot je Twitter, s specifičnim slogom in načinom izražanja, je nevarnost zastrašitvenega učinka toliko večja.

Sklepno

38. Toženec se je s „čivkom“ odzval na televizijski prispevek, v katerem je novinarka v zvezi s pomembno družbeno temo izpostavila nekatere člane politične stranke, katere predsednik je.²³ Tožnica je bila ob sporni objavi urednica dnevno-informativnih oddaj na nacionalni radioteleviziji. Ta je javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena, saj opravlja javno službo z namenom zagotavljanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb državljanov in državljanov.²⁴ Tožnica je torej opravljala z vidika pravice javnosti do obveščenosti izjemno pomembno, odgovorno delo ter zato javni kritiki izpostavljeno delo. To pomeni, da je bila tako kot toženec tudi ona javna oseba, pri teh pa so meje

20 Do tovrstnih komentarjev je ESČP zavzelo stališče v zadevi *Payam Tamiz proti Združenemu kraljestvu* (št. 3877/14) z dne 19. 9. 2017, točki 75 in 81.

21 J. Pogorelec poleg odškodninske oziroma civilne med pravne odgovornosti uvršča še kazensko in disciplinsko. Avtor navaja, da se lahko politična odgovornost kaže tako v pravni ali nepravni obliki. Glej J. Pogorelec, *Politična odgovornost*, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2006, str. 35.

22 T. Pavčnik, *zastraševalni učinek (chilling effect) kot osrednje merilo?* v A. Teršek in drugi, *Svoboda izražanja, mediji in demokracija v postfaktični družbi*, Ljubljana 2018, Lexpera, GV Založba, str. 287.

23 V zadevi *Sanocki proti Poljski*, (št. 28949/03) z dne 17. 7. 2007 je ESČP odločilo, da je treba politiku, kadar je deležen pretirane in provokativne kritike, priznati pravico varovati svoj ugled in ugled svoje stranke. Povzeto po Peter van Dijk in ostali, nav. delo, str. 791.

24 1. člen Zakona o Radioteleviziji Slovenija.

dovoljene kritike širše kot pri zasebnikih, zlasti kadar se kritika nanaša na njihovo ravnanje, povezano z družbeno pomembnim položajem, ki ga zasedajo.²⁵ Zato mora s svojo funkcijo in z njo povezano institucionalno odgovornostjo sprejeti tudi pričakovanja o višjem tolerančnem pragu, takem, kot se pričakuje od nosilcev pomembnih javnih funkcij.²⁶

39. Sodišče je dolžno zavarovati ustavne pravice posameznikov pred zlorabami svobode izražanja, prav tako pa mora paziti, da z omejitvami svobode izražanja ne ogrozi demokratične razprave. Zaradi vsebine toženčevega visoko varovanega političnega sporočila, ki prevladuje nad obliko, v kateri je bilo izraženo in zaradi česar je oblika varovana tako kot vsebina,²⁷ nadalje, zaradi konteksta v katerem je bila sporna izjava podana ter družbenega položaja obeh pravnih strank, vključno z institucionalno odgovornostjo tožnice kot urednice dnevno-informativnega programa na javni radioteleviziji,²⁸ se je večina članov senata Vrhovnega sodišča odločila,²⁹ da v tem konfliktu med svobodo političnega izražanja toženca in pravico do časti in dobrega imena tožnice da prednost razsvetljskemu načelu, da samo svobodna razprava o pomembnih družbenih temah omogoča približevanje resnici.³⁰ Tako je prevladalo stališče, da je treba dati prednost svobodi političnega izražanja. Vrhovno sodišče se zato ni opredeljevalo do nepravilnih razsežnosti toženčeve izjave.
40. Vrhovno sodišče je tako odločilo, da je sodišče druge stopnje zmotno uporabilo

25 V tem se obravnavana zadeva pomembno razlikuje od zadeve ESČP *Tammer proti Estoniji* (št. 41205/98) z dne 6. 2. 2001, na katero opozarja tožnica v odgovoru na revizijo. Primerljivejša je zadeva *Milisavljević proti Srbiji* (št. 50123/06) z dne 4. 4. 2017, v kateri je bila novinarka „Politike“ pred domačimi sodišči obsojena, ker je o srbski aktivistki za varstvo človekovih pravic zapisala, da jo opisujejo kot čarovnico in prostitutko. ESČP je odločilo, da so srbska sodišča z obsodbo nesorazmerno posegla v svobodo izražanja.

26 Prim. sodbo ESČP v zadevi *Thoma zoper Luksemburg* (št. 38432/97) z dne 29. 3. 2001, točka 47.

27 Tako na primer odločba Ustavnega sodišča št. Up-584/12 z dne 22. 5. 2014, točka 13. Enako ESČP v zadevah *Mladina, d.d. Ljubljana zoper Slovenijo* (št. 20981/10), sodba z dne 17. 4. 2014, točka 45 in *Tušalp zoper Turčijo* (št. 32131/08 in 41617/08), sodba z dne 21. 2. 2012, točka 48.

28 Tu velja posebej izpostaviti sodbo ESČP v primerljivi zadevi *Grebneva in Alisimchik zoper Rusijo* (št. 8918/05) z dne 22. 11. 2016, kjer je strasbourško sodišče med drugim navedlo, da „se provokativna narava teksta, v katerem so bile izražene izrecne vzporednice med lokalnim tožilcem in prostitutko, ni nanašala na zasebno življenje prizadetega gospoda, temveč je bila ta vzporednica jasno povezana z njegovo institucionalno odgovornostjo“. (točka 58). Z obravnavano zadevo je tako po uporabljenem žaljivem izrazu („čarovnica in prostitutka“) kot po kontekstu (groba kritika znane aktivistke za človekove pravice in nesporne javne osebe) primerljiva tudi zadeva *Milisavljević zoper Srbijo* (št. 50123/08), sodba z dne 4. 4. 2017, kjer je strasbourško sodišče v točki 40 navedlo, da „sporne besede ne morejo biti razumljene kot neupravičen osebni napad na gospo Kandić“, ter nato takoj nadaljevalo: „Niso se nanašale na njeno osebno ali družinsko življenje, temveč na to, kako je bila opažena pri svojem poklicnem delovanju.“

29 Po prehodni določbi tretjega odstavka 125. člena novele ZPP-E se postopek, ki se je začel pred začetkom uporabe novele, pred sodiščem druge stopnje in pred vrhovnim sodiščem nadaljuje po določbah noveliranega zakona, če je odločba, s katero se postopek pred sodiščem prve stopnje konča, izdana po začetku uporabe tega zakona. Sodišče prve stopnje je sodbo izdalo pred uveljavitvijo novele dne 14. 9. 2017, zato je Vrhovno sodišče uporabilo določbe ZPP, kakršne so veljale pred novelo ZPP-E, ki vrhovnim sodnikom še ne omogočajo objave ločenega mnenja.

30 R. Svetlič je Voltaireovo ilustracijo razsvetljskega etosa povzel v stavku: naredil bom vse, da dokažem, da se motiš, hkrati pa bi dal življenje, da lahko poveš kaj misliš. R. Svetlič, *Sovražni govor in politična nekorektnost v optiki razsvetljskega izročila*, v A. Teršek in drugi, nav. delo, str. 131.

materialno pravo, ko je odločilo, da je toženec z zapisom izjave „Na neki FB strani javne hiše ponujajo poceni usluge odsluženih prostitutk Evgenije C in Mojce PŠ. Eno za 30€, drugo za 35€. #ZvodnikMilan.“ protipravno posegel v tožničine osebnostne pravice. Tožnica je življenjski primer v tožbi popolno opisala, vendar po oceni Vrhovnega sodišča iz njega ne izhaja zahtevana pravna posledica. To pa pomeni, da tožnica nesklepčnosti ne bi mogla odpraviti z dopolnitvijo posameznih navedb v okviru istega tožbenega zahtevka. Vrhovno sodišče je tako na podlagi prvega odstavka 380. člena ZPP v povezavi s četrtem odstavkom 318. člena ZPP reviziji ugodilo in sodbi sodišč druge in prve stopnje spremenilo tako, da je tožbeni zahtevek zavrnilo.

41. Če sodišče spremeni odločbo, zoper katero je bilo vloženo pravno sredstvo, ali če to odločbo razveljavi in tožbo zavrže, odloči o stroških vsega postopka (drugi odstavek 165. člena ZPP). Ker tožnica s tožbenim zahtevkom ni uspela mora na podlagi prvega odstavka 154. člena ZPP tožencu povrniti njegove stroške postopka. Ti upoštevajoč predložen stroškovnik in Odvetniško tarifo obsegajo stroške pritožbe (375 točk po Tar. št. 21/1), stroške predloga za dopustitev revizije (187,5 točk po Tar. št. 21/4 in 21/5 in 95,00 EUR sodne takse) in stroške revizije (450 točk po Tar. št. 21/3), 2 % materialnih stroškov in 22% DDV in skupaj znašajo 850,97 EUR.

Ljubljana, 6. februar 2020

Predsednik senata:
mag. Rudi Štravs